

Дешун Лі,
orcid.org/0009-0008-3646-8429
аспірант кафедри теорії та історії музики
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) st_deshun_li@xdak.ukr.education

СПЕЦИФІКА ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАННЯ КИТАЙСЬКИХ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ У КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Міжкультурний діалог у сфері вокального мистецтва є ключовим чинником глобального музичного розвитку, що зумовлює необхідність ретельного аналізу специфіки виконання китайських вокальних творів у процесі їх адаптації до західної академічної школи. Китайська вокальна традиція, що формувалася на основі унікальної ладової системи, тональної фонетики та характерної ритмічної структури, значно відрізняється від європейських вокальних технік. У зв'язку з цим інтеграція китайського вокального репертуару у світовий мистецький простір потребує глибокого осмислення стилістичних параметрів, а також специфіки виконавських прийомів, що відповідають естетиці східноазійської музики.

Стаття містить розгорнутий аналіз вокальних технік, що застосовуються у китайській опері та народному співі, зокрема методів формування тембру, артикуляційної пластичності, інтонаційної варіативності й специфіки дикції. Розглядаються механізми адаптації китайських вокальних прийомів у контексті європейської академічної традиції, включаючи питання зміни резонансних стратегій, особливостей подачі звуку та інтерпретації традиційних пентатонічних мелодій у західному виконавському дискурсі. Значну увагу приділено проблемам стилістичної автентичності та збереження етномузикологічних характеристик у процесі міжкультурної вокальної трансформації.

Досліджуються актуальні тенденції виконання китайського вокального репертуару на міжнародній сцені, роль колаборацій між китайськими та європейськими вокалістами у збагаченні виконавської практики, а також способи балансування між автентичністю та академічною адаптацією. Аналізується інтонаційна та ритмічна специфіка китайської вокальної музики, що постає перед співаками Європи як технічний та стилістичний виклик, а також перспективи розширення виконавських можливостей у процесі взаємопроникнення музичних традицій.

Ключові слова: китайська вокальна традиція, міжкультурна адаптація, стилістична трансформація, вокальна техніка, резонансні стратегії, артикуляційна пластика, пентатонічна система, фонетична специфіка, оперний спів, світова музична сцена.

Deshun LEE,
orcid.org/0009-0008-3646-8429
PhD student at the Department of Theory and History of Music
Kharkiv State Academy of Culture
(Kharkiv, Ukraine) st_deshun_li@xdak.ukr.education

SPECIFICITY OF VOCAL PERFORMANCE OF CHINESE VOCAL WORKS IN THE CONTEXT OF INTERCULTURAL INTEGRATION

Intercultural dialogue in the field of vocal art is a key factor in global musical development, which necessitates a thorough analysis of the specifics of Chinese vocal works in the process of adaptation to the Western Academic School. The Chinese vocal tradition, formed on the basis of a unique system, tonal phonetics and characteristic rhythmic structure, is significantly different from European vocal techniques. In this regard, the integration of the Chinese vocal repertoire into the world artistic space requires a deep understanding of stylistic parameters, as well as the specifics of performing techniques that correspond to the aesthetics of Eastern Asian music.

The article contains a detailed analysis of vocal techniques used in Chinese opera and folk singing, in particular the methods of timbre formation, articulatory plasticity, intonational variability and specificity of diction. The mechanisms of adaptation of Chinese vocal techniques in the context of the European academic tradition, including the issues of changing resonant strategies, features of sounding and interpretation of traditional pentatonic tunes in Western performing discourse, are considered. Significant attention is paid to the problems of stylistic authenticity and the preservation of ethnomusicological characteristics in the process of intercultural vocal transformation. The current tendencies of Chinese vocal repertoire on the international stage, the role of collaborations between Chinese and European vocalists in enriching performing practice, as well as balancing ways between authenticity and academic adaptation are investigated. The intonational and rhythmic specificity of Chinese vocal music, which faces Europe's singers as a technical and stylistic challenge, as well as prospects for expanding performing opportunities in the process of interpenetration of musical traditions.

Key words: Chinese vocal tradition, intercultural adaptation, stylistic transformation, vocal technique, resonance strategies, articulatory plasticity, pentatonic system, phonetic specificity, opera singing, world musical scene.

Постановка проблеми. Аналіз вокального виконавства китайських творів у межах міжкультурної інтеграції є актуальним завданням сучасної музикознавчої науки, оскільки взаємодія різних виконавських традицій сприяє еволюції вокальної техніки та розширенню музично-естетичного дискурсу.

Китайська вокальна культура ґрунтується на специфічних закономірностях інтонаційного розвитку, зумовлених функціональною природою пентатонічного звукоряду, що кардинально відрізняється від діатонічної системи, характерної для європейської музики (Nettl, 2005). Особливості тонального устрою китайської мови, що безпосередньо впливають на артикуляційну складову вокального виконавства, зумовлюють необхідність модифікації вокально-акустичних параметрів у разі інтерпретації цього репертуару європейськими вокалістами (Witzleben, 1995).

Західна академічна вокальна школа базується на рівномірно темперованій системі та застосуванні вокальної техніки, що передбачає роботу з грудним і головним резонаторами для досягнення тембральної насиченості та контрольованої регістрової гармонізації. Водночас китайська вокальна традиція демонструє схильність до застосування світлого, дзвінкого тембру, мінімального використання вібрато та переважання артикуляційної експресії над безперервністю кантилени (Jones, 1998). Ці особливості зумовлюють виконавські труднощі під час адаптації китайських вокальних творів у західній академічній практиці, оскільки потребують трансформації звичних вокально-резонансних навичок у бік фонетично-специфічної звукової координації.

Проблема збереження стилістичної автентичності при виконанні китайського вокального репертуару є однією з центральних у контексті міжкультурної музичної взаємодії. Виконавцю необхідно віднайти баланс між дотриманням стилістичних кодів китайської вокальної традиції та застосуванням західних методик звукоутворення для досягнення акустично оптимальної інтерпретації (Stock, 1996). Використання сучасних технологій фонетичної транскрипції та аналізу акустичних характеристик голосу дозволяє наблизити вокальне виконання до автентичних параметрів китайської музичної традиції в умовах академічного вокального дискурсу (Chao, 1968).

Таким чином, дослідження специфіки виконання китайських вокальних творів у межах міжкультурної інтеграції потребує комплексного підходу, що охоплює аналіз фонетичних, ладових, тембральних і ритмічних аспектів. Подальший розвиток

цього напрямку сприятиме розширенню методологічної бази для інтерпретації традиційних вокальних технік у глобальному мистецькому просторі.

Аналіз досліджень та публікацій. Сучасні музикознавчі дослідження, присвячені специфіці вокального виконання китайського вокального репертуару в умовах міжкультурної взаємодії, охоплюють широке коло аспектів, включаючи методичні засади вокального навчання, жанрові стилістичні особливості, трансформацію вокальної освіти під впливом глобалізаційних процесів та адаптацію європейських виконавських традицій до китайського вокального мистецтва.

Методологічні засади викладання академічного вокалу китайським студентам в європейських музичних закладах вивчаються у контексті педагогічної адаптації до специфічних мовних та артикуляційних особливостей китайської вокальної культури. В своїй статті «Вокальна підготовка іноземних студентів: мистецько-педагогічні підходи та практики» Сачок В. наголошує на необхідності комплексного підходу до виховання вокалістів, що передбачає гармонійне поєднання традиційної китайської вокальної техніки з європейськими методиками звукоутворення та регістрової координації (Сачок, 2023: 140).

В роботі Шень Шуює розглядається жанрові стилістичні специфіка китайської камерно-вокальної музики, де аналізується вплив традиційної поетичної структури на сучасні композиційні рішення. Автор висвітлює взаємозв'язок давньої ліричної традиції з сучасними музично-виразовими засобами, що зумовлює унікальність китайського вокального мистецтва та його особливості у міжкультурній комунікації (Шень, 2021).

Також, на сьогодні, одним із актуальних напрямів досліджень залишаються питання адаптації вокальної системи Китаю до європейських стандартів. Вчені Усова Ганна та Тан Сай пропонують звернути увагу на трансформацію педагогічних підходів у вокальній освіті Китаю та спрямувати їх на інкорпорацію західних технік при збереженні національної стилістики (Усова, Тан 2023, 290).

Дійсно, ця пропозиція є дуже влучною, тому як вокалісти, що працюють у змішаних традиціях, змушені шукати баланс між використанням західних резонансних стратегій та збереженням природної артикуляційної манери, характерної для китайської вокальної школи.

Інший важливий аспект міжкультурної взаємодії у вокальному мистецтві висвітлює Чжу Л., аналізуючи процес освоєння європейського камерно-вокального репертуару китайськими виконавцями. Дослідник акцентує на особливості артикуляцій-

ної трансформації та тембральної адаптації, які є необхідними для точного відтворення стилістичних особливостей західного вокального мистецтва (Zhu, 2022).

Вивченню регіональних вокальних стилів Китаю в контексті загальнонаціональної музичної культури присвячене дослідження А Гудаму, де аналізується вокальна традиція Внутрішньої Монголії, зокрема її інтонаційна структура, резонансні особливості та стилістична автентичність у загальнокитайському мистецькому просторі. Автор підкреслює важливість регіональних традицій для розвитку китайської вокальної школи (A Gudamu, 2022).

Робота Ван Іна висвічує роль внеску українських педагогів у розвиток китайського вокального мистецтва, зокрема впровадженню європейських методик постановки голосу та вдосконаленню вокального апарату китайських виконавців у рамках академічної традиції. Відзначається значний вплив українських вокалістів на процес формування сучасної системи музичної освіти в Китаї (Ван Ін, 2017).

Стаття українських викладачів-дослідників Гіголаєвої-Юрченко В., Смирною О. Ю. та Давидович Л. В. «Важливість залучення національної складової до вокально-освітнього процесу (на прикладі роботи із китайськими здобувачами ХДАК)» розкриває аспекти культурної самоідентифікації виконавців у процесі вокальної підготовки. Авторки відзначають, що інтеграція національної складової у навчальний процес не лише сприяє збагаченню вокально-технічних навичок, але й забезпечує глибше розуміння стилістичних особливостей виконання (Гіголаєва-Юрченко, Смирна, Давидович, 2024). Певний підхід дозволяє професійно сформуванню індивідуально-виконавський стиль шляхом поєднання європейських вокальних еталонів із унікальними національними художньо-виразовими засобами

Таким чином, аналіз сучасних наукових досліджень свідчить про актуальність проблематики міжкультурної взаємодії у вокальному мистецтві, що сприяє розширенню методологічної бази вокальної педагогіки та розробці нових стратегій адаптації виконавців до умов глобалізованого музичного простору. Подальші дослідження можуть сприяти глибшому розумінню механізмів інтеграції різних вокальних шкіл та формуванню інноваційних підходів у вокальному мистецтві XXI століття.

Мета статті – виявити особливості вокальної інтерпретації китайських вокальних творів через призму фонетичних, стилістичних та технічних

аспектів співу, а також окреслити їхню адаптацію в західній вокальній традиції у контексті міжкультурної інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Китайська вокальна традиція, що сформувалася під впливом багатовікових культурних пластів, представлена як у жанрах класичної опери (пекінська, кантонська, куньцзюй), так і в численних народних піснях. Її фундаментальні особливості визначаються специфічними методами формування тембру, артикуляційною пластикою, інтонаційною варіативністю та дикційними особливостями.

Формування тембру базується на активному використанні головного та носового резонаторів, що забезпечує дзвінке, пронизливе звучання, яке необхідне для сценічного виконання без застосування підсилювальної апаратури. Наприклад, у Пекінській опері партії чоловічих і жіночих персонажів виконуються з використанням специфічного носового резонансу, що створює характерний тембральний ефект.

Техніка «біан ін» (变音) дозволяє створювати поступові зміни тембру від світлого, дзвінкого до більш насиченого, що додає вокальному виконанню гнучкості й драматизму. У кантонській опері ця техніка застосовується для відтворення емоційних змін у персонажів, а важливим аспектом є контроль над вокальною проєкцією, що реалізується через керування діафрагмальним диханням та гортанним відкриттям.

Артикуляційна пластика є невід'ємним складником китайського вокалу, адже значна кількість текстів має складну фонетичну структуру. Контрольований рух язика й губ сприяє чіткій вимові складних звукосполучень, що особливо актуально для тональної китайської мови. Використання мімичного вокалу, що включає виражену міміку та експресивну артикуляцію, відіграє значну роль у передачі емоційного забарвлення. Наприклад, у ролі жінок-воїнів у пекінській опері вокалісти змінюють форму рота і напруженість м'язів обличчя для досягнення більш драматичного ефекту. Гліссандо й портаменто, які широко застосовуються в китайських вокальних традиціях, забезпечуючи плавний перехід між звуками та створюючи ефект легкості й мелодійності.

Інтонаційна варіативність зумовлена використанням пентатонічних ладів, що формують характерний мелодичний малюнок китайської вокальної музики. Додавання мікроінтонаційних змін дозволяє створювати ефект гнучкості звучання, що є важливим засобом емоційного вираження. Наприклад, у найвідомішій традиційній народній пісні «Молі Хуа» (茉莉花,) в перекладі «Квітка

Рис. 1

жасміну») використовується виразна мікроінтонація в каденційних фразах, що підсилює емоційний ефект. Динамічний діапазон вокального виконання розширюється від різких фортисимо до ледь чутних піанісимо в межах одного вокального фразування, що підкреслює драматургічну побудову вокальної лінії (рис. 1).

Дикція у китайському вокалі відрізняється специфікою тональної природи китайської мови, що накладає додаткові вимоги до європейських вокалістів, оскільки збереження правильного тонового контексту є обов'язковим навіть у мелодичному виконанні. Тому задля досягнення виразного звукового ефекту виконання пісні потребує гнучких методів вимови, що досягаються шляхом значного зміння артикуляції. Важливою складовою інтерпретації також є контроль над носовими голосними й приголосними, які підсилюють яскравість тембру й забезпечують розбірливість вокального матеріалу. Під час виконання пісні «Моли

Хуа» вокалістам також обов'язково потрібно ретельно контролювати якість носових приголосних, що додають особливу м'якість звукові.

Отже, вокальна техніка китайської опери й народного співу базується на комплексному поєднанні специфічних методів формування звуку, що визначають характерну звукову проєкцію та є основою самобутнього музичного стилю Китаю.

Таким чином, адаптація китайських вокальних прийомів у європейську академічну традицію є складним і багатограним процесом, що потребує тонкого поєднання автентичності з західними виконавськими стандартами. Вона передбачає інтеграцію специфічних технік співу, збереження національної самобутності та пошук нових художніх рішень у сфері міжкультурної взаємодії. Ефективне поєднання цих елементів можливе завдяки детальному аналізу вокальних стилів, усвідомленню їхніх особливостей і використанню сучасних підходів до інтерпретації, що дозволяє органічно впроваджувати китайські манери співу в європейську традицію без втрати їхньої унікальності. Водночас особливу увагу варто приділяти збереженню оригінальних інтонаційних структур та характерної вокальної виразності східного мистецтва в межах західної виконавської культури. Подальше вивчення цієї теми сприятиме кращому розумінню механізмів міжкультурного обміну у вокальному мистецтві та розвитку нових методичних підходів до адаптації традиційних співочих технік.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ван Ін. Концертно-педагогічна діяльність українських співаків у Китаї ХХ–початку ХХІ століття в контексті міжнародних зв'язків : монографія. 2017. 190 с.
2. Гіголаєва-Юрченко В., Смирна О., Давидович Л. Важливість залучення національної складової до вокально-освітнього процесу (на прикладі роботи із китайськими здобувачами ХДАК). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 73. Т. 1. С. 144–151.
3. Гудаму А. Вокальне мистецтво Внутрішньої Монголії в контексті розвитку китайської музики ХХ–початку ХХІ століть : дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 / Харківська державна академія культури. Харків, 2023. 317 с.
4. Лін Чжу. Європейська камерно-вокальна музика в сучасній китайській виконавській практиці: кроскультурні взаємодії : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Київ, 2023. 233 с.
5. Сай Тан, Усова Г. Сучасні тенденції у вдосконаленні системи вокальної освіти китайських співаків. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 73. С. 287–293.
6. Сачок В. Вокальна підготовка іноземних студентів: мистецько-педагогічні підходи та практики. *Мистецтвознавчі записки*. 2023. № 43. С. 139–144.
7. Шень Шуюе. Камерні вокальні твори на вірші старовинних поетів у доробку китайських композиторів : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра. / СумДПУ ім. А. С. Макаренка, Суми. 2021. 57 с.
8. Chao Y. R. *A Grammar of Spoken Chinese*. University of California Press, 1968. 847.
9. Jones S. *Folk Music of China: Living Instrumental Traditions*. Oxford University Press, 1998.
10. Nettl B. *The Study of Ethnomusicology: Thirty-One Issues and Concepts*. University of Illinois Press, 2005. 528 p.
11. Stock J. *Musical Creativity in Twentieth-Century China: Abing, His Music, and Its Legacy*. University of Rochester Press, 1996.
12. Witzleben J. L. *Silk and Bamboo Music in Shanghai: The Jiangnan Sizhu Instrumental Ensemble Tradition*. Kent State University Press, 1995.

REFERENCES

1. Van In. (2017). Kontsertno-pedahohichna diialnist ukrainskykh spivakiv u Kytai KhKh–pochatku KhKhI stolittia v konteksti mizhnatsionalnykh zviazkiv : monohrafiia. [Concert and pedagogical activity of Ukrainian singers in China of the XX-early XXI century in the context of inter-ethnic relations: monograph]. 190. [in Ukrainian].
2. Hiholaieva-Yurchenko V., Smyrna O., Davydovych L. (2024). Vazhlyvist zaluchennia natsionalnoi skladovoi do vokalno-osvitnoho protsesu (na prykladi roboty iz kytayskymy zdobuvachamy KhDAK) [The importance of involving the national component in the vocal and educational process (on the example of working with Chinese CDAC applicants)]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 73. T. 1. 144–151. [in Ukrainian].
3. Hudamu A. (2023). Vokalne mystetstvo Vnutrishnoi Monholii v konteksti rozvytku kytayskoi muzyky KhKh–pochatku KhKhI stolit [Vocal art of inner Mongolia in the context of the development of Chinese music of the XX -early XXI centuries] : dys. ... kand. mystetstvovnavstva : 26.00.01 / Kharkivska derzhavna akademiia kultury. Kharkiv, 317. [in Ukrainian].
4. Lin Chzhu. (2023). Yevropeiska kamerno-vokalna muzyka v suchasni kytayskii vykonavskii praktytsi: kroskulturni vzaiemodii [European chamber-vocal music in modern Chinese performing practice: Cross-cultural interactions] : dys. ... kand. mystetstvovnavstva : 17.00.03 / Natsionalna muzychna akademiia Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho. Kyiv, 233. [in Ukrainian].
5. Sai Tan, Usova H. (2023). Suchasni tendentsii u vdoskonalenni systemy vokalnoi osvity kytayskykh spivakiv [Current trends in improving the system of vocal education of Chinese singers.]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. № 73. 287–293. [in Ukrainian].
6. Sachok V. (2023). Vokalna pidhotovka inozemnykh studentiv: mystetsko-pedahohichni pidkhody ta praktyky. [Vocal training of foreign students: artistic-pedagogical approaches and practices]. Mystetstvovnavchi zapysky. № 43. 139–144. [in Ukrainian].
7. Shen Shuiue (2021). Kamerni vokalni tvory na virshi starovynnykh poetiv u dorobku kytayskykh kompozytoriv [Chamber vocal works on poems of ancient poets in the work of Chinese composers] : kvalifikatsiina robota na zdobuttia osvitnoho stupenia mahistra. / SumDPU im. A. S. Makarenka, Sumy. 57. [in Ukrainian].
8. Chao Y. R. A (1968). Grammar of Spoken Chinese. University of California Press, 847.
9. Jones S. (1998). Folk Music of China: Living Instrumental Traditions. Oxford University Press.
10. Nettl B. (2005). The Study of Ethnomusicology: Thirty-One Issues and Concepts. University of Illinois Press, 528.
11. Stock J. (1996). Musical Creativity in Twentieth-Century China: Abing, His Music, and Its Legacy. University of Rochester Press.
12. Witzleben J. L. (1995). Silk and Bamboo Music in Shanghai: The Jiangnan Sizhu Instrumental Ensemble Tradition. Kent State University Press.